భవదీయుడు - బంతిపూ!

సింగరాజు రామచంద్రమూర్తి

ఈ కథలో 'భవదీయుడు' నేను కాదండీ —మా బలపతి. నేనలా కథను వివరించే 'మాధ్యమం' ను మాత్రమే.

* * *

భయపడ్డ జాలి ముఖంలా చీకటి తెల్లబోతోంది. దానికి పట్టినగతే తనకూ పడుతుందన్న బెంగతో పొగమంచు చెదిరిపోతోంది.

దూరంనుంచి శారీదాసు భజనలు లీలగా వినబడుతున్నాయి. 'తెల్లవారుతోంది— మాకు నీళ్ళు పట్టరే!' అని ఆవుదూడలు 'అంభా' అని గొంతు చించుకుంటున్నాయి.

నోట్లో పుల్లలు పెట్టుకుని నేనూ, మా బావమరిది ఊరిబయటికి బయలుదేరాం. బల పతి వాడు అసలు బావమరిది కాడు—మా కాంతకు పినతండ్రి కొడుకు.

ఇద్దరమూ పెట్టేల్లాంటి మగాళ్ళు తోడునవడి వస్తుంటే ఇళ్ళముందు పేడ నీళ్ళు జల్లి ముగ్గులు పెడుతున్న ఆడంగులు గబుక్కున ఇళ్ళల్లోకి దూరి పోతున్నారు.

చిన్నతనంనుంచి బస్తీలో పెరిగిన వాడు ఈ పల్లె వాతావరణం కొత్త అవటంవలన—మమ్మల్ని చూడంగానే పని వదిలి పారిపోతున్న ఆడవాళ్ళను చూసి తప్పు చేసినట్టు అనిపించింది.

కాని అంతలోనే అలా లోపలికి వెళ్ళిన వాళ్ళు తలుపుచాటునుంచి బయటికి తొంగి చూస్తుంటే నవ్వొచ్చింది.

పెదనాయుడు ఇంటిముందు వాళ్ళ అమ్మాయి గొబ్బెళ్ళు పెడుతూ—మేం రావటంకూడా గమనించలేదు. కాలం—పారిపోతుందా తన పనిలోనే నిమగ్నురాలైంది.

నే పెరిగినంతవరకు మా ఇంట్లో గొబ్బిళ్లు పెట్టటం అలవాటులేదు. మా అక్కయ్యలంతా నవనాగరికులవటంవలన వాళ్ళకు పేడ ముట్టటం కాదేమో!

మా అమ్మకుమొదట్నుంచి ఇటువంటివి చాలా సరదా! వాళ్ళ ద్వారా తన సరదాలు తీర్చుకునేందుకు ప్రయత్నించి విఫలురాలై—ఇంటి ప్రక్కనున్న ఆడపిల్లల్ని పిలిచి ముగ్గులు వేయించి గొబ్బిళ్ళు పెట్టించేది.

నాకూ కొంత అదిసరీర వచ్చింది—అధికముల్లో!

బంతిపూల రథంలా ఉన్న నాయుడు

[illegible] బంతిపూలు
[illegible] నవ్వుతూ
ముందుకు [illegible] చేసింది.
పరికిణీ చుట్టూ వర్ణ కంబళంలా పరుచుకుంది.

ఆ నృత్యానికీ – సహజసౌందర్యానికి ముగ్ధుడనయిపోయాను.

“ఏమాయపోయావ్ బావా, ముద్ద బంతిపూవు లాంటి ఆడపిల్లలు ముగ్గులు వేస్తుంటే, వారి పాటలు [illegible] వినబడుతుంటే... చేనినిండా ధాన్యం, ఇంటినిండా బంధువులూ ఉంటే పల్లెటూరి సంక్రాంతికన్న ఆనందమయిందేముంటుంది?” అన్నాను ఆవేశంతో.

అని అరనిమిషం చూసి తెల్లబోయాను.

అంతవరకు హుషారుగా ఉన్న మనిషి అంతలో గంభీరంగా అయిపోయాడు. [illegible] కదలికనుబట్టి పెదవులు అదురు [illegible] తోచింది.

నామాట విని [illegible] ఇం ట్లో! పారిపోయింత అర్థం.

“ఏమిటి వసంతీ, మనింట్లో అలాగయి పోయావు?” అనడిగాను–నేనన్న మాటల్లో తప్పు ఏమయినా ఉందా అని మధనపడుతూ.

అతను [illegible] “అన్నా, ఏంలేదులేండి” అంటూ గబగబ అడుగులు వేశాడు.

మధ్యాహ్నం భోజనాలు అయాయి.

[illegible] అంటారు–ఎవరి దృష్టిలో నయినా మధు “కలువుగోలు” అనిపించుకోవాలంటే–ఆశ్చర్య సంభ్రమ విస్మయంతో మాట్లాడమని.

[illegible] నాకు [illegible] అరగంటసేపు మామ గారితో మాట్లాడేశాను. ఇక అయిన నన్ను [illegible] కనబడలేదు! [illegible] గంటల కొద్దీ [illegible] అన్వేషించాను.

[illegible] బాధ [illegible] నవ్వుతూ [illegible] తిరిగి [illegible] వచ్చాను.

[illegible] అని గదిలో కూర్చున్నాను.

“ఊడ్చటం–అంటే అర్థమయిందా!” అడిగింది వసంత నవ్వు దాచుకుంటూ.

“ఓస్, మరీ అంత వెర్రివాడిననుకోకండి–ఊడ్చటం అంటే మాత్రం తెలియదనుకుంటోంది మా...! ...చేలకు నీళ్ళు పట్టేముందు గడ్డిగాదా ఊడ్చి మడి చదును చేస్తారు” అని మళ్ళీ చెప్పాను.

కిలకిలా, గలగలా నవ్వింది వసంత.

“నవ్వుతావెందుకు?”

“అబ్బ, ఊడవటం అంటే ముక్కలు చాటడమండీ బాబూ” అని మళ్ళీ నవ్వింది.

వసంత తలలో బంతిపూలు కనిపించడంతో నాకు పొద్దుటి ఉదంతం జ్ఞప్తికివచ్చింది.

“అది సరేగాని వసంతా, మీ వదిన 'బంతిపూలు' అనగానే అలా ముడుచుకుపోయావేం?” అనడిగాను.

భవదీయుడు - బంతిపూలు

నవ్వుతున్నదల్లా టక్కున ఆగిపోయింది.

కొంపదీసి ఈ ఊరివాళ్ళకు బంతిపూలకు జన్మవైరం లేదుకదా!

"వాడికే అడక్కపోయారా?"

"అడిగా, కాని చెప్పలేదు" అన్నాను.

వసంత ఒకసారి నిట్టూర్చి "పాపం వాడి జీవితమే మార్చేసింది" అంది.

ఆశ్చర్యపోయాను—"ఏమిటి! బంతిపువ్వా?"

"కాదు సావిత్రి" అంది వసంత.

కథ మంచి పాకాన పడుతోంది అనిపించింది!

"పిన్నీ, పిన్నీ—శాంతినివాసం మావయ్య వచ్చాడు" అంటూ వార్త మోసుకొచ్చింది మా వదినగారి కూతురు.

"శాంతినివాసం మావయ్య ఎవరూ?"

"వాడే, చలపతి. మిలిటరీలోకి వెళ్ళాడుగా" అని చటుక్కున మంచంమీంచి దిగి కుర్చీలో కూర్చుంది వసంత.

నేకూడా సర్దుకుని "రండి బావగారూ—మీ విషయమే చెబుతున్నాను, కూర్చోండి" అంటూ ఆహ్వానించాను.

మనిషిలో పొద్దుటి మేఘాలు చెదిరిపోయి తేటగా ఉన్నాడు.

"పొద్దున్నటి విషయమా?" అన్నాడు తేలిగ్గా.

"మరే!" అని వసంత వంక చూశాను.

తల వంచుకుంది!

కాసేపు నిశ్శబ్దత ఆవరించుకుంది. ఆమాట ఎందుకన్నానా అనిపించింది నాకు.

"అలా మావిడితోటలోకి వెడదాం రండి" అన్నాడు.

ఆర్నెల్ల తరువాత అత్తారింటికి వచ్చిన మానవుణ్ణి. కాని బంతిపూల మిస్టరీ విడిపోతుందన్న ఆశతో వసంత వైపు చూడకుండా బయలుదేరాను.

మామిడిచెట్టు నీడలో కూర్చున్నాం.

కాసేపాగి అతనే మొదలు పెట్టాడు.

"అసలు సంతానం లేనివాళ్ళకు పిల్లలు లేరే అన్న దిగులు. ఆడపిల్లలున్న వారికి వంశోద్ధారకుడు కావాలి. పుట్టరాని మగపిల్లాడు ఉన్నవారికి ఆడపిల్లలు కావాలి. మానవుల దంతా విచిత్రం.

మాఅమ్మకు నేను ఒక్కడినే సంతానం—బతికి ఉన్నది. అసలు ఆడపిల్లలు పుట్టకపోతే బాధపడేది కాదేమో కాని—పుట్టి చనిపోవటంతో మా అమ్మకు ఈలోకంనిండా మగాళ్లే అన్న భావం కలిగింది.

మా ఇంటినిండా రకరకాల పూల మొక్కలు చుట్టుపక్కల ఆడపిల్లలను ఆకర్షించేందుకు—వేసి పెంచింది మా అమ్మ. వాటి కోసం నిత్యం మా అమ్మచుట్టూ తిరిగేవారు ఆడపిల్లలు—అందులో ముఖ్యురాలు సావిత్రి.

సావిత్రి నాన్న నాకు వరసకు మావయ్య అవుతాడు. "వరసకు" అన్నమాటేగాని వారికి మాకు చాలా సాన్నిహిత్యం ఉంది.

సావిత్రి పుట్టినప్పటినుంచీ నా భార్యగానే చలామణి అయింది మాఊళ్లో.

సెలవులకు ఇంటి కొచ్చాను. వరండాలో కూర్చుని 'మామ్' నవల చదువుతుంటే మా గేటు విసురుగా తీసి అలవాటు ప్రకారం సావిత్రి వచ్చింది. రాగానే నన్ను వరండాలో చూసి అంతలో సిగ్గుపడి వెనక్కు తిరగబోయి నాదృష్టి పుస్తకం వైపు ఉండటం చూసి సర్దుకుని బంతిపూలు కోసి పమిట చెంగులో పోసుకుంటోంది.

ఆ రంగుల ముద్దబంతిపూవుల మధ్య వనలక్ష్మిలా, తనే ఒక ముద్ద బంతిపూవులా ఉన్న సావిత్రిని చూసి ముగ్ధుడి నయిపోతున్నాను.

ఇంతలో "ఓరేయ్ చలపతీ, పట్టుకోరా దాన్ని రోజూ బంతిపూలన్నీ తనే కోసుకుపోతోంది" అంది మా అమ్మ లోపలనుంచి.

అంతకన్నా నాకేం కావాలి?

మాట వినడమే తడవుగా అరుగుమీంచి ఒక్కదూకు దూకాను.

ఆమాట, నేను దూకటం—అన్నీ గమనించి లేడిలా, గజ్జల గుర్రంలా ఛంగున పరుగెత్తిపోబోయింది సావిత్రి. కాని గేటులో ఓణీ కొస ఇరుక్కుపోవటంతో ఒక్కక్షణం ఆలస్యమయింది.

ఇంతలో నేను గాలిలో అందుబాటుగా ఉన్న జడపుచ్చుకుని ఒక్కసారి వెనక్కు లాగటంతో గిరుక్కున తిరిగి, నిలదొక్కుకోలేక—నామీద వాలిపోయింది. పమిట చెరుగులోని బంతిపూలు నా కాళ్ళచుట్టూ కుప్పలా పడ్డాయి!

సావిత్రి కళ్ళల్లో సిగ్గు, బాధ, ఆనందం చదువుతున్న నేను చటుక్కున ఆమె జడ వదిలి పూలు ఏరదామని వంగబోయాను.

కాని అదే సమయాన సావిత్రి కూడా వంగటంతో ఇద్దరి తలలు ఢిక్కీ కొట్టుకున్నాయి.

"ఇద్దరూ అలా గేటుకు దణ్ణాలుపెడతా రెందుకురా—ఇటొచ్చి నాకాళ్ళకు పెట్టండి"

విలేఖరి — (నటితో) మీకు ఎటువంటి పాత్రలంటే ఇష్టం?

నటి — (పరధ్యానంగా) "స్టెయిన్ లెస్ స్టీల్" పాత్రలంటే!

ఆర్. ఆనందరావు (మద్రాసు)

అంది వరండాలో నిలబడి ఈ తంతు చూస్తున్న అమ్మ నవ్వుతూ.

అంతలో ఒళ్ళంతా సిగ్గుపడి పోయింది సావిత్రికి. "పో అత్తయ్యా" అని నా కాళ్ళ ముందు వంగి పూలు ఏరుకుంది.

అంత మధురమయిన జీవిత మది!

బస్తీల్లో ఎవరయి నా ఎదురయితే—"ఎప్పుడొచ్చావు, కులాసా, మళ్లీ కనబడతావు కదూ!"లతో సమావేశం ముగుస్తుంది.

తరువాత వీరు వారింటికి పోకపోయినా ముంచుకు పోయిందేమీ ఉండదు.

కాని పల్లెటూళ్ల విషయం వేరు. పొద్దున్న ఊళ్ళోకివచ్చిన మనిషి సాయంత్రందాకా కనబడలేదంటే వాళ్లు గిలగిల్లాడిపోతారు. వారివి అటువంటి మనస్సులు. బస్తీల కృత్రిమత్వం అటువైపు ఇంకా పాకలేదు.

మావాళ్ళందరిఇళ్ళల్లో శక్తికొద్దీ కాఫీయో, ఫలహారమో తిని తరువాత ఒకరోజు భోజనానికి తప్పకుండా వస్తానని వాగ్దానాలు చేసుకుంటూ చివరికి మావయ్యగారింటికి వెళ్ళాను.

తాపీగాకూర్చుని సావిత్రిని ఏడిపించి ఆనందించవచ్చని ఆఖరికి వేసుకున్నాను వాళ్ళ ఇల్లు!

"అత్తయ్యా" అంటూ కేకేశాను.

అందుకు సమాధానం వంటింట్లోంచి వచ్చింది—"ఎవరూ?" అని.

"నేనేనత్తయ్యా, చలపతిని."

"కూర్చో బాబూ, లోపలికి రాకు—మడికట్టుకున్నాను...అదిసరేగాని ఊళ్ళోకి నిన్ననగావచ్చి ఇప్పుడా మా ఇంటికి రావటం?" అంది.

"భలేదానివే, నిన్న అర్థరాత్రికదా నేను వచ్చింది. మధ్యాహ్నందాకా నిద్రపోయాను" అంటూ ఇల్లంతా కలయచూశాను.

సావిత్రిజాడ కనబడలేదు. చాలా నిరుత్సాహం కలిగింది.

"ఇంట్లో ఎవరూ లేనట్టుందే?" అన్నాను అక్కడికీ.

అంతకన్న ఏమనను?

వెంటనే అర్థంచేసుకున్నట్టుంది. "ఆ సావిత్రిమాటేనా? దానివిషయం చెప్పబోకు. కడుపు చించుకుంటే కాళ్ళమీద పడుతుందిట!"

"ఏం, ఏమయింది?" అన్నాను ఆదుర్దాగా.

"ఆ ఎప్పుడూ స్నేహితులూ, ఆటలు, సినిమాలు! ఇంటిపట్టున ఒక్కక్షణం ఉండదుకదా!"

"ఒస్, ఇంతేనా—ఈ వయస్సులో అలాగే ఉండాలిలెద్దూ" అన్నా తేలిగ్గా నవ్వేసి.

"నువ్వా అమాటే అన్నావూ? అందుకే రాణీగారికి నేను మరీ అలుసయిపోయాను. వయస్సొచ్చిన ఆడపిల్లలు మారోజుల్లో ఇల్లు కదిలేవాళ్లా?" అంది.

ఆవిడతో చేపీపెట్టుకోటానికి రాలేదు నేను. సావిత్రి దర్శనంకోసం వస్తే అదికాస్తా మృగ్యం అయింది.

"మరే, తప్పే!" అన్నాను విసుగ్గా.

"వంటా రాదుకదా! కూరతరగవే మాతల్లీ అంటే మూతిమూడుసార్లువిరిచి నుసీవస్తుంది. మరుక్షణంలో కవ్వున అరుస్తుంది. ఒకటి రెండు వేళ్లు తెగిఉంటాయి. ఇలా అయితే ఎలా?"

"మరే, ఎలా?" లేచినిలబడ్డాను ఇక వెడదామని.

"ఎప్పుడో వచ్చావ్, అప్పుడే లేచి నిలబడ్డావు? కూర్చో-అమ్మాయి కాఫీఅయినా ఇచ్చిందా?" అని వెనకనుంచి వినబడ్డాయి మాటలు. ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగాను.

అత్తయ్య అప్పుడే వీధిలోంచి ఇంట్లోకి వస్తోంది!

ఆశ్చర్యపోయాను—"అదేమిట త్తయ్యా, నువ్వు ఇందాకటనుంచీ ఇంట్లో లేవూ?" అన్నాను అయోమయంగా.

"బాగుంది వరస. నేను మీ ఇంటినుంచే వస్తున్నాను. కూర్చో, కూర్చో, అమ్మాయ్ సావిత్రీ" అంటూ లోపలికివెళ్లింది.

"ఆపిసీ ఇందాకటినుంచీ వాళ్ల అమ్మలాగా నాటకమాడుతోందన్నమాట" అనుకుంటుండగానే ఓపళ్లెంలో మైసూరుపాకు, బజ్జీలు, గ్లాసుతో మంచినీళ్లు పుచ్చుకొని తల ఓరగా వంచి కిందపెదవిని మునిపంటితో అదిమి పట్టుతూవచ్చింది సావిత్రి!

నా ఒళ్లు పులకరించింది.

"ఇన్ని టిఫెన్లుచేస్తే రేపువాడు జీతం చాలకపోతే ఎలా రవ్వలరాణీ" అనడిగాను పళ్లెంతోపాటు చేయిపుచ్చుకుని.

"పో రంగూసీ రౌడీ!" అని నవ్వి మెరుపులా ఇంట్లోకి మాయమయిపోయింది కాఫీకోసం.

అంత అల్లరి చేసేది సావిత్రి... రోజులు ఇలా చాలా ఆనందంగా గడిచిపోయాయి కొంతకాలంపాటు.

భగవంతుడు ఉన్నాడా, లేడా అన్న మీమాంస అనాదికాలంనుంచీ ఉంటూనే ఉంది.

మనం అనుకున్నవన్నీ అనుకున్నట్లు జరిగినంతకాలం భగవంతుడన్నవాడి ప్రసక్తే మన మనస్సులోకిరాదు. ఈ విషయం కనిపెట్టి తన అస్తిత్వాన్ని మధ్యమధ్య పామరులకు జ్ఞప్తి చేసేందుకుగాను కొందరికి అనుకోనివి జరిగేట్టుగాను, ఇంకొందరికి అనుకున్నవి జరగకుండాను చేసి తనవీపు తనే చరుచుకుంటాడు.

మొదటి తెగవారు అదృష్టవంతులు, రెండవవారు దురదృష్టవంతులు!

మా ఊళ్ళో రాజకీయ చైతన్యం ఇంకా వెర్రి తలలు వేయలేదు. ఆ మాటకొస్తే రాజకీయలోకంలోకి మా వాళ్లు ఇప్పుడిప్పుడే

ఇంటి యజమాని - మీరు ఈ రోజు అద్దె అయినా చెల్లించాలి లేదా ఇల్లు అయినా ఖాళీ చేయాలి.

అద్దెకున్న ఆసామీ - మీరు చాలా మంచివారు! దయా స్వభావులు నేను ఇదివరకు వున్న ఇంట్లో ఆ రెండుపనులూ చేయించారు. మీరు ఏ ఒకటయినా చాలంటున్నారు.

ఎస్.సి.రామానుజాచార్యు,(విజయవాడ)

బద్ధకంగా కళ్ళుతెరిచి చూస్తున్నారు.

పంచాయతిబోర్డు ఎన్నికలు వచ్చాయి మాక్కూడా. అసలు ఏ విషయమయినా మా ఇళ్ళవాళ్లు ఎలా నడిచితే ఊరంతా అలా నడుచుకుంటారు. అంత గౌరవం ఉంది. అనుస్యూతంగా వస్తున్న ఆచారం అది.

మా నాన్నకు ఎలక్షను అంటే తలనొప్పి. "ఈనాడు మనం అన్నమాటను ఎవరూ కాదనటం లేదుకదా! ఇంకా మనకు ఎన్నికల్లో నిలబడటం ఎందుకు బావా?" అన్నారు మావయ్యతో—అంటే సావిత్రి నాన్నతో.

ఇవ్వాళ పలుకుబడి ఉండగానే సరికాదు—భవిష్యత్తుకు కూడా దాన్ని జాగ్రత్తపరుచుకోవాలి అన్న తత్వం మావయ్యది.

కాదు కూడదని మా నాన్నను పంచాయితీ మెంబరుగా నిలబెట్టి తనూ ఇంకో వార్డునుంచి నిలబడ్డాడు. సరే ఇద్దరూ పోటీ లేకుండా గెలిచారు. అంతవరకూ బాగానే ఉంది.

కాని ప్రెసిడెంటుగా కూడా మా నాన్ననే నిలబడమని పట్టుపట్టాడు మావయ్య. వద్దంటే వద్దన్నారు మా నాన్నగారు. కాని అందరిచేత చెప్పించాడు, బతిమాలాడు—చివరికి ఎలాగయితేనేం ఆయన చేత 'సరే' ననిపించాడు.

మెంబర్లుగా నిలబడిన వారందరికీ మా నాన్న కబురు చేశాడు—"నేను ప్రెసిడెంటుగా నిలబడుతున్నాను" అని.

ఇంకెవ్వరూ నిలబడటం జరగలేదు... ఇంతలో ఏం బుద్ధి పుట్టిందో రెండు రోజులకు ఎన్నిక జరుగుతుందనగా ఒక రోజున మావయ్య కబురు చేశాడు.

"నేను ప్రెసిడెంటుగా నిలబడదామనుకుంటున్నాను. ఎలాగూ నా బలవంతంమీద ఒప్పుకున్నాడు కాబట్టి బావను మానెయ్య"మని.

మా నాన్నదంతా అదోరకం. మంచిగా ఉన్నన్ని రోజులూ ప్రాణం కావాలన్నా ఇస్తాడు. మంచి తప్పితే ఆయన తాచుపామయిపోతాడు.

"వద్దు బాబో, అంటున్నా వినకుండా తనే నన్ను నిలబడమన్నాడు. తీరా నిలబడ్డాక ఇప్పుడు మానమంటాడా? రేపు నేను నలుగురిలో తలెత్తుకోవాలనేనా? అదీ కాకుండా తనే స్వయంగావచ్చి నాతో మాట్లాడితే నేను కాదనగలనా?—పాలేరుతో కబురంపిస్తాడూ? టట్, వీల్లేదు" అన్నాడు.

దావానలంలా వ్యాపించిపోయింది మా నాన్నకు, మావయ్యకు పోటీ అని. అవకాశం ఎదురు చూస్తున్నవారంతా చెరోకవైపు సమర్థించటం మొదలు పెట్టారు.

చివరికి మావయ్యా, నాన్న కూడా జరుగుతున్నదేమిటో తెలుసుకునేంతలో రెండు పార్టీలవారికి రెండు మూడుసార్లు దెబ్బలాటలు కూడా జరిగిపోయాయి.

ఇద్దరూ తెల్లబోయారు!

అంత వేగంగా జరిగిపోయాయి సంఘటనలు. వీరిద్దరినీ అడ్డం పెట్టుకుని ఊళ్లోవాళ్లు తమతమ కక్షలు సాధించుకోసాగారు.

ఇద్దరికీ తెలుసు—తాము విడిపోతున్నామని. కాని వాళ్ళు చేయకలిగిందేమీ లేకపోయింది చూస్తూ కూర్చోవటం తప్ప.

రోషాలు పెరిగాయి; పట్టుదలలు హెచ్చాయి. ఆ ఇంటికాకి ఈ ఇంటిమీద వాలటం మానేసింది. ఇంట్లో ఆడవాళ్ళు గోలపెట్టినా అది సముద్ర ఘోష అయింది. వారికీ మాకూ ఎడముఖాలు, పెడముఖాలు అయాయి.

చివరికి ప్రెసిడెంటుగా మావయ్య గెలిచాడు. కాని అందుకు ఆరెకరాల మాగాణి హారతి కర్పూరం అయిందని ఊళ్ళో గుప్పుమంది.

ఓడిపోవటంతో మానాన్న తాచుపామయి బుసకొట్టాడు. తల్లిదండ్రులు చేసిన మంచికి గాని, చెడుకుగాని బాధ్యులు - అనుభవించేవారు-పిల్లలు.

చిన్నతనంనుంచి అనుకుంటున్న మాట—ఊరంతా జరుగుతుందనుకున్న విషయాన్ని మావయ్య త్రోసి రాజన్నాడు.

సావిత్రికి నాకన్న అన్నివిధాలా అధికుడ్ని తీసుకువచ్చి పెండ్లి చేయాలని పట్టుపట్టాడు. కాని ఆయన ఆవేశంలో ఒక విషయాన్ని విస్మరించాడు.

నేను ఒకపురుగు నయినప్పటికీ సావిత్రి ఆపురుగే కావ[illegible]

సావిత్రి ఏడిచిం[illegible] గోలపెట్టింది, భస్తానంది—కాని ఆయన చలించలేదు. "నువ్వు చస్తే నీశవానికే పెళ్లి చేస్తాను" అన్నాడు.

నేనేం చేయగలను? అశక్తుడ్ని. అక్కడికీ అయిన వాళ్లు కల్పించుకుని నీకింత మూర్ఖత్వం తగదని చెప్పిచూచారు.

భవదీయుడు-బంతిపూలు

కాని "సావిత్రి సాహాతురనే ఈ నాటి వరకు అనుకుంటున్నాను" అన్నాడుట.

చివరికి ఎమ్మెస్సీ పాసయిన అబ్బాయితో సావిత్రికి పెళ్లి నిశ్చయమయింది.

పెళ్లి రెండురోజు లుందనగా మాచెల్లాయి వసంత ఇక చూస్తూ ఊరుకో లేకపోయింది. సావిత్రి నేను ఒకచోట కలుసుకునేట్టుచేసి మా ఇద్దరినీ రెండోకంటికి తెలియకుండా పారిపొమ్మని సలహాఇచ్చింది. "ఇవాళ ఆవేశంలో మిమ్మల్ని తిట్టుకున్నప్పటికీ, వినాటికయినా వాళ్లు పశ్చాత్తాపపడక మానరు. కన్న కడుపా మరొకటా-పైగా అయినవాళ్లం!" అంది.

సరే ఆ మర్నాటిరాత్రికి మా ప్రయాణం సిద్ధంచేసింది.

సామాను సూట్‌కేసులో పెట్టుకుని, చేతి కందినంత డబ్బు తీసుకుని రాత్రి పన్నెం డింటికి వీధితలుపు తీశాను.

పొన్నుకర్ర చేతపట్టుకుని నిలబడి ఉన్నారు నాన్నగారు! నీరయిపోయాను.

"నన్నిలా బతకనీయవా నాయనా? సావిత్రిని నీకిస్తానని వాడొస్తే నేను కాదనే వాడినా? వాడు కావాలని చేసే దానికి బాధ్యతనాదా? అవమాన పడవలసిన వాడిని నేనా? క్షణికమయిన నీ ఆనందంకోసం నీతండ్రిని వాడిముందు తలవంచుకునేట్టు చేయదలుచుకున్నావా?...సరే, నీసుఖానికి నేను అడ్డురాబోను. నన్ను చంపి అడుగు బయటపెట్టు" అంటూ తలవంచారు.

అంత గంభీరమయిన మనిషి నోటివెంట అటువంటిమాటలు విని రాయిలా నిలబడి పోయాను. ఆయన గొంతులోని వణుకును గమనించి చలించి పోయాను.

ఆయనకు పరువుప్రతిష్ఠలు కావాలి. నాకు సావిత్రి కావాలి.

నేను మూర్ఖంగా వెళ్లినప్పటికీ ఆయన ముక్కు మూసుకుని ప్రాణం వదలగల సమర్థుడు. ఆడదానికోసం-స్వార్థంకోసం-తండ్రిని పొట్టన పెట్టుకున్నాడన్న అపప్రథ నాకు రాకమానదు. నాజీవితం నాశనమయి పోవటమే నాకిష్టం.

గిరుక్కున వెనక్కుతిరిగి ఇంట్లోకి వెళ్లి పోయాను!

కాని ఆరాత్రే ఇంకోగంట పోయాక ఈ పాడు ప్రపంచానికి దూరంగా వెళ్లి పోయేందుకు బయల్దేరాను - ఒంటరిగా. ఆర్నెల్లపాటు ఎటు తిరిగానో, ఏంచేశానో నాకే తెలియదు.

సావిత్రి ఏమయి పోయిందో అంతకన్నా తెలియదు.

తరువాత మిలిటరీలో చేరి పోయాను. నన్నుకల్ని కాశ్మీర్‌కి పంపించారు.

నా అడ్రసుమట్టుకు తెలియపర్చకుండా ఇంటికి అప్పుడప్పుడు ఉత్తరాలు వ్రాసే వాడిని.

మూడేళ్లు యాంత్రిక జీవితం గడిపిన నాకు హఠాత్తుగా ఇంటిమీద గాలితిరిగి సెలవు పెట్టి బయల్దేరాను.

మనం పెద్దవాళ్ళ మయామని అనుకున్నా మన పెద్దవాళ్ళ దృష్టిలో ఇంకా 'పసివెధవలు'గానే ఉండిపోతాం.

కోరు ఉప్పుతో స్వాగతం పలికింది అమ్మ.

'నా సర్వస్వం నీకే ధార పోశాను. ఇప్పుడేమో నన్ను వివాహం చేసుకోనంటున్నావు' అని ఫిర్యాదుగా అన్నాడు అతను.

'అవును. తెలిసి తెలిసీ ఇలాంటి దుబారామనిషిని ఎలా కట్టుకోను? అని సమాధానం ఇచ్చింది ఆ అమ్మాయి.

ఎస్. వి. రామానుజాచార్య.
(విజయవాడ)

వళ్లంతా కళ్లుచేసుకుని నాఒంటిని తడుము తుంటే కంట్లలో నీళ్లుతిరిగాయి.

భోజనం చేస్తున్నాను. వచ్చినప్పటినుంచీ ఒకవిషయం అడుగుదామనుకున్నాను గాని అది ఎలా అడగాలో తెలియక అడగటం జరగలేదు. చివరికి అమ్మే అంది.—

"సావిత్రి ఇప్పుడు ఇక్కడే ఉంది తెలుసా" అని. నాలో నాకు తెలియకుండనే ఉద్రేకం కలిగి "మూడవ పురుడా!" అనడి గాను హేళనగా.

సావిత్రి పెళ్ళయి మూడేళ్ళు దాటలా మరి!

"అతనుపోయాడుగా" అందిఅమ్మ. చేతిలో ముద జారి విస్తట్లో పడిపోయింది.

"ఇప్పుడేం? పెళ్ళయిన తరువాత మూడు నెలలు కాపరం చేసింది. అంతలోకే కారు కింద పడి చచ్చిపోయాడాఅబ్బాయి. మూడే ళ్ళ మట్టీఇక్కడే ఉంది... అయినా ఇప్పుడు మునుపటి సావిత్రి కాదులే!"

కంచంలో చేయి కడిగి లేచి పోయిన నన్ను చూసి తెల్లబోయి ఉంటుందిఅమ్మ.

మనస్సు బావుండక బజారు వెంట బయలు దేరాను. పరిచయస్తుల చిరునవ్వులతో, సన్ని హితుల పలకరింపులతో సాగిపోతున్న నేను అప్రయత్నంగా ఆగిపోయాను.

శిథిల గృహాన్ని-దాని గత వైభవం చూసి ఉన్నవారు-గుర్తుపట్టడం కష్టమేకాని అసం భవం మట్టుకు కాదు. చెట్టుమోడు వారినా దాని వసంతం జ్ఞప్తికి రాకపోదు.

నుంచున్నది సావిత్రి!

పెద్దపెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ సావిత్రి దగ్గరకు వెళ్ళాను. నన్ను చూసి తెల్లగా పాలి పోయింది సావిత్రి.

"సావిత్రీ" అన్నాను ఆవేశంతో.

"ష్, ఇప్పుడుకాదు. సాయంత్రం మావిడి తోటలోకి రా" అంటు ఇంట్లోకి వెళ్లిపో యింది.

సావిత్రిని చూడగానే గతం నా కళ్ళ ముందు [illegible]లింది. రాగంలో అపశ్రుతిలా సావిత్రి ప్రస్తుతరూపం స్ఫురణకొచ్చి నామనస్సు కలుక్కుమంది.

ఆ చలాకీతనం, సంతోషం ఏమయి పోయాయి? సావిత్రిని ఇలా చూడలేను. ఆమె జీవితంలోకి వసంతం తేవాలి. ఆమెను మళ్ళీ మామూలు మనిషిని చేయటం నీకర్తవ్యం. దానికి ఒకే ఒక మార్గం!

"నేనేదో క్షణికోద్రేకానికి లోనై నిన్ను అడుగుతున్నాననుకోకు సావిత్రీ-బాగా ఆలోచించి ఈ నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఆనాడు నిన్ను, నన్నూ విడదీశారు. ఈనాడు ఏశక్తీ మనల్ని వేరు చేయలేరు" అన్నాను సావిత్రితో ఆమర్నాడు. ముఖాన్ని చేతులతో కప్పుకుని నిశ్శబ్దంగా ఏడ్చింది! ఆశ్చర్యపోయాను.

"ఏమిటి సావిత్రీ-తప్పుందా నేనన్న మాటల్లో?"

"నేను నీకుతగను బావా! నన్ను మర్చిపో-నీ నిష్కల్మష హృదయాన్ని నన్ను గురించి కలుషితం చేసుకోకు" అంది ఏడుస్తూ.

"అవేం మాటలు సావిత్రీ, నేను నీకోసం త్యాగం చేస్తున్నానని - దానికి నువ్వు తగవనేటువంటి పిచ్చిఊహలు మనస్సులోకి రానీయకు. సూటిగా చెప్పాలంటే - నువ్వింకోలా అనుకోక పోతే-దేవుడు ఈరకంగానైనా నిన్ను నాదాన్ని చేసుకొనే అవకాశం నా కిచ్చినందుకు పొంగి పోతున్నాను.

"ఈ సంఘంతో నాకు నిమిత్తంలేదు. నాక్కావలసింది సావిత్రి-ఆ అమ్మాయికి ఇష్టం లేకపోయినా బలవంతానయినా రాక్షస వివాహం చేసుకుంటాను. అసలే మిలిటరీ వాడిని తెలుసా!" అన్నాను.

ఏడుపులోగూడా నవ్వేసింది. నీళ్ళ వెనక కళ్లు తళుక్కుమన్నాయి.

"నన్ను మర్చిపోలేవా?" అంది.

"ఊహూ! రేపు రాత్రి తొమ్మిదికి మన ప్రయాణం. నేరుగా కాశ్మీర్ తీసుకుపోతాను, కాశ్మీర్ సుందరి వవుదువుగాని."

ఏదో నిర్ణయానికి వచ్చినదానిలా నవ్వేసి "రేపేనా ప్రయాణం" అని వెళ్లిపోయింది.

తేలిక పడ్డ హృదయంతో ఇంటికి వచ్చేగాను. మనస్సులో అంతులేని ఆనందం - ప్రపంచం అంతా నవ్వుల వెన్నెల్లో మునిగినట్టుంది నా కంటికి.

నిశ్చింతగా పడుకున్నాను. గడపబోయే జీవితం, మారిపోయిన చిన్ననాటి సావిత్రిని మత్తుగా ఆలోచించుకుంటూ కన్ను మూశాను. లేచేసరికి మాఅమ్మ కళ్లు ఒత్తుకుంటూంది.

"ఎందుకు?" అన్నాను.

"చూశావురా. సావిత్రి ఎంతపని చేసిందో" అంది. నాకు నవ్వొచ్చింది. 'చేయబోతోంది' అనాలి అనుకుని "ఏంచేసింది?" అన్నాను.

"నూతిలోపడి బలవంతంగా ప్రాణం తీసుకుంది!"

నిలువునా నా మీద పిడుగుపడి నన్ను చీల్చుకుంటూ పోయింది. చెవుల్లో సముద్ర ఘోష. భూమి కదిలిపోయింది

"అసలు తెల్లవారుఝామున చూసుకుంటే కనబడలేదుట. వారా వీరా అని వెతుకుతే నూతిలో తేలుతోంది. పైగా పట్టుచీర, కణుంరవిక కట్టుకుని ముఖంనిండా పసుపురాసుకుని, పెద్ద బొట్టుతో—పెద్ద ముత్తయిదులా ఉంది....సన్యాసికి నిండా ఇరవయ్యన్నా లేవు దాని బతుకిలా తెల్లవారిపోయింది." ఏడుపు మొదలెట్టింది.

నేనేం చేశాను? సావిత్రిని ఉద్ధరిద్దామనుకుని ఆమె మరణానికి కారకుడనయాను.

అసలు సావిత్రి అంత అఘాయిత్యం ఎందుకు చేసింది? పెళ్ళంటే ఇష్టంలేకనా! ఆలోచించుకుంటూ వీధినపడ్డాను—ఆఖరి దర్శనం చేసుకుందామని.

కాని అది దక్కలేదు.

ఎలా తెలిసిందో పోలీసులకు ఈ విషయం తెలిసి 'హత్యా, ఆత్మహత్యా' తేల్చేందుకని శవపరీక్షకు పంపారుట.

నా సావిత్రిని కత్తితో కోసేందుకు వీళ్ళకు అధికారం ఎవరిచ్చారు? అని బాధ పడ్డాను.

సాయంత్రానికి ఊరంతా ఒకటేమాట—సావిత్రి ఉట్టిమనిషి కాదు కడుపుతో ఉందని. మూడవ నెలట!

"నేను నీకు తగను బావా! నన్ను మర్చిపో" అన్నమాటల అర్థం ఇప్పుడు తెలిసింది. ఏడుపుకు కారణం బోధపడింది. "రేపే నా ప్రయాణం" అన్నమాట వెనక ఎటువంటి నిర్ణయం ఉందో అప్పట్లో తెలుసుకోలేకపోయాను.

అసలు సావిత్రి ఎందుకింత దిగజారిపోయింది? దానికి కారకులెవరు? అన్న ప్రశ్నలే నాలో కలుగలేదు.

కాని "సావిత్రి నన్నెందుకింత అపార్థం చేసుకుంది? నాకీమాత్రం విశాలహృదయం లేదనుకుంది ఎందువలన? విధవగా స్వీకరించటానికి సిద్ధపడిన నేను ఈ స్థితిలోమట్టుకు నిరాకరిస్తానని ఎందుకు అపోహపడింది?" అని బాధపడ్డాను.

ఆ నాటినుంచీ బంతిపూలమాట ఎత్తితే బావగారూ—ఆ నాటి సావిత్రి జ్ఞప్తికి వస్తుంది."

శూన్యంలోకి చూస్తూ ముగించాడు చలపతి.

ఇద్దరం మౌనంగా ఇంటికి నడక సాగించాం.

సావిత్రి చేసినపని మంచిదా కాదా అన్న ధర్మసందేహం కలిగింది నాకు.

చనిపోయిన గేదెకు పాడి బోలెడుట!

చనిపోయింది కాబట్టి చలపతి ఇలా అంటున్నాడుకాని నిజంగా చెప్పిఉంటే ఆమెను స్వీకరించేవాడా అంటే—ఏమో, ఏమీ చెప్పలేం—అతను మిలిటరీవాడు! ★

పరుగెత్తని గుర్రం

ఇవి నలభైఏళ్ళ క్రిందటి మాట. పాఠశాలలో చదువుకొంటున్నాను. మా ఉపాధ్యాయులు సుమతిశతకంలోని పద్యాలు చెబుతున్నారు. "అక్కరకు రాని చుట్టం ..." వచ్చింది. మరి నా సహాధ్యాయితో ఒక పేచీ వచ్చింది. పట్టి పట్టి ప్రతి పదం చెప్పేటప్పుడు పద్యం అంతా సరిగానే చెప్పినాడు. గుక్క తిప్పుకోకుండా చెప్పేటప్పుడుమాత్రం "దానెక్కిన పరుగెత్తని గుర్రము" అనేవాడు. విద్యార్థులు అందరు గొల్లుమనేవారు. ఇలా ఎన్నిసార్లో జరిగింవి. మావాడు ఎంత ప్రయత్నించినా మొదట అలవడిన ఈ పాఠాంతరంమాత్రం అలానే నిలిచిపోయింది.

ఎస్. మద్రాసు.